

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 451/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného obchodnou spoločnosťou JUDr. Boris Draškaba, s. r. o., Jozefa Cigera Hronského 10, Bratislava, doručovacia adresa Kutlíkova 1755/17, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Boris Draškaba, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P 55/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P 55/2015.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ, otec maloletého [REDACTED], [REDACTED], sa návrhom z marca 2015 domáhal na vecne a miestne príslušnom okresnom súde zmeny úpravy práv a povinností k maloletému synovi, pôvodne upravenej rozsudkom okresného súdu sp. zn. 16 P 132/2014 z 5. novembra 2014.

Ako ďalej sťažovateľ uvádza, „... dňa 5.3.2015 som doručil Okresnému súdu Martin návrh na zmenu úpravy práv a povinností k môjmu maloletému synovi.

Konanie o mojom návrhu sa viedlo na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 19 P 68/2015. Dňa 20.2.2015 však návrh podala aj matka a konanie o návrhu matky sa na Okresnom súde Martin viedlo pod sp. zn. 19 P 55/2015. Obe veci boli spojené na spoločné konanie pod sp. zn. 19 P 55/2015 uznesením tunajšieho súdu zo dňa 19.8.2015.

Okresný súd Martin v predmetnej veci doteraz vykonal dve meritórne pojednávania, a to dňa 8.4.2015 a dňa 11.5.2015. Posledné pojednávanie vo veci bolo súdom vytýčené na deň 9.9.2015. Nakoľko sa môj právny zástupca nemohol pojednávania v tomto dni zúčastniť, dňa 31.8.2015 písomne požiadal súd o ospravedlnenie neúčasti právneho zástupcu otca a otca na pojednávaní vytýčenom na 9.9.2015 s tým, že súd požiadal, aby vec v ich neprítomnosti neprejednával. Právny zástupca otca súd následne dňa 14.10.2015 písomne požiadal o skoré vytýčenie pojednávania vo veci.

Nakoľko súd ani po uplynutí siedmych kalendárnych mesiacoch od posledne vytýčeného termínu pojednávania vo veci napriek telefonickým a písomným urgenciám môjho právneho zástupcu pojednávanie nevytýčil, dňa 29.4.2016 som cestou právneho zástupcu doručil predsedníčke Okresného súdu Martin žiadosť o odstránenie prieťahov v tomto súdnom konaní.

Listom zo dňa 18.5.2016, ktorý bol môjmu právnomu zástupcovi doručený dňa 27.5.2016, predsedníčka súdu konštatovala, že moja sťažnosť na prieťahy v konaní bola opodstatnená. Na základe mojej sťažnosti súd vytýčil pojednávanie vo veci na 28.6.2016, t. j. takmer po desiatich mesiacoch od ostatného pojednávania vo veci.

Napriek tomu, že mám pochopenie pre pracovnú vyťaženosť slovenského súdnictva a rozumiem personálno-technickým dôvodom pre ktoré Okresný súd Martin v mojej veci po tak dlhú dobu nekonal, rozhodol som sa podať túto sťažnosť z toho dôvodu, že desať mesačné nekonanie súdu pre mňa znamenalo odklad rozhodnutia v citlivej osobnej veci. Vzhľadom na nečinnosť súdu som sa po celé obdobie nemohol stretávať so synom tak, ako

by mi podľa môjho názoru patrilo. Môj syn je tri a pol ročné dieťa a desať mesiacov je vo veku malého dieťaťa veľmi dlhá doba. Dovolím si povedať, že vďaka nečinnosti súdu som bol pripravený o možnosť riadne sa stretávať so synom počas jeho najkrajšieho obdobia rastu. Ako otec som doteraz nevynechal ani jednu možnosť stretávať sa so synom a pravidelne za ním dochádzam z [REDAKOVANÉ]. Súčasne platná dohoda rodičov o styku je už vzhľadom na jeho vek dlhodobo neúnosná a verím, že tento názor si osvojí aj súd a rozsah môjho styku so synom primerane upraví tak, aby som sa s ním mohol stretávať nepretržite aspoň počas celého víkendu.“

3. V závere podanej sťažnosti si sťažovateľ s poukazom na právnu neistotu, v ktorej sa nachádza, a z nej vyplývajúce citové následky uplatňuje primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 eur.

Zároveň ústavnému súdu navrhuje, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálehom vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P 55/2015 (sťažovateľ pravdepodobne mylne v dôsledku nepozornosti v sťažnostnom návrhu uviedol „sp. zn. 19 P 55/2016“, pozn.), okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných priet'ahov a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadost'učinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

5. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

7. Podstatou sťažnosti a predmetom konania pred ústavným súdom je nárok sťažovateľa na ochranu pred postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P 55/2015, ktorým malo byť porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

8. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutím príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

9. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 558/2014). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za

také priedahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona].

Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené priedahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“.

10. Zo zistení ústavného súdu je zrejmé, že sťažovateľ nepočkal na vybavenie ním podanej sťažnosti na priedahy predsedníčkou okresného súdu, ale v podstate súbežne (do mesiaca) po jej odpovedi (doručenej splnomocnenému zástupcovi sťažovateľa 27. mája 2016) podal aj sťažnosť na ústavnom súde (odoslanú na poštovú prepravu 23. júna 2016).

Keďže sťažnosť sťažovateľa na okresnom súde nezostala bez odozvy a okresný súd nariadil termín pojednávania vo veci na 28. jún 2016, vo svojej podstate došlo k naplneniu podstaty a zmyslu inštitútu sťažnosti na priedahy podľa § 62 zákona o súdoch a okresný súd toho času vo veci opäť koná bez zbytočných priedahov.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre jej neprípustnosť (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 107/04, I. ÚS 182/2012).

11. Lustráciou ústavného súdu bolo zistené, že hoci pojednávanie nariadené na 28. jún 2016 bolo na žiadosť matky maloletého dieťaťa odročené (keďže jej splnomocnený zástupca svoju účasť na nariadenom pojednávaní ospravedlnil a matka maloletého trvala na prerokovaní veci v jeho prítomnosti, pozn.), okresný súd určil nový termín pojednávania vo veci na 9. august 2016.

12. V súvislosti s podanou ústavnou sťažnosťou sa ústavný súd osobitne zameral na preskúmanie opodstatnenosti sťažnosti sťažovateľa, keďže pri sťažnostiach namietajúcich

porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený prietáh v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 66/02, I. ÚS 154/03, I. ÚS 38/04, III. ÚS 199/02, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05).

13. Vychádzajúc z doterajšej stabilnej judikatúry ústavného súdu, je potrebné poukázať na to, že v prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými výraznými prietáhmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmto článkom ústavy (napr. II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhoviel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 221/05).

14. V prípade, ak sú predmetom súdneho konania vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi, konaniam o týchto vzťahoch majú príslušné súdy venovať mimoriadnu starostlivosť, pretože dĺžka napadnutého konania závažne ovplyvňuje zabezpečenie základných životných potrieb maloletých detí.

Hoci ústavný súd považuje za nesporné, že konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletých požíva zvýšený ochranný režim, podľa názoru ústavného súdu nemožno na základe skutočností uvedených v sťažnosti považovať – pre tento čas – postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P 55/2015 za taký, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy v konaní“ v zmysle sťažovateľom označeného čl. 48 ústavy.

15. Podľa zistení ústavného súdu okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 19 P 109/2015 vo veci konal priebežne.

Po tom, ako bol návrh sťažovateľa na zmenu úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu 5. marca 2015 podaný, okresný súd v dôsledku podania návrhu matky obe veci spojil na spoločné konanie pod sp. zn. 19 P 55/2015 uznesením z 19. augusta 2015.

Okresný súd vo veci vykonal pojednávanie 8. apríla 2015 a následne 11. mája 2015. Pojednávanie nariadené na 9. september 2015 sa neuskutočnilo, pretože splnomocnený zástupca sťažovateľa ospravedlnil svoju neúčast' a požiadal, aby sa vec neprerokovala v jeho neprítomnosti.

Dňa 26. októbra 2015 bola vec pridelená náhodným výberom v súlade s dodatkom č. 10 k rozvrhu práce na rok 2015 z 22. októbra 2015 z dôvodu nástupu zákonnej sudkyne JUDr. Korbašovej na materskú dovolenku Mgr. Eve Marčekovej. Zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 28. jún 2016.

16. Je pravdou, že predsedníčka okresného súdu listom z 18. mája 2016 v odpovedi na sťažnosť sťažovateľa na priet'ahy v konaní okresného súdu (odpoveď predsedníčky okresného súdu je vedená pod sp. zn. Spr 2068/16, pozn.) vyhodnotila predmetnú sťažnosť ako opodstatnenú čo do dĺžky súdneho konania vzhľadom na objektívne nadmerné zaťaženie okresného súdu, ako i samotnej zákonnej sudkyne, sťažovateľ však podľa názoru ústavného súdu po využití svojho oprávnenia podať v zmysle zákona sťažnosť na priet'ahy v konaní nedal okresnému súdu adekvátnu „príležitosť“ na poskytnutie nápravy, t. j. neposkytol mu primeraný čas na odstránenie sťažovateľom tvrdeného protiprávneho stavu, ktorý mal podľa neho porušiť jeho právo zaručené ústavou.

17. Doterajší priebeh konania pred označeným súdom bol napriek možnosti efektívnejšieho a koncentrovanejšieho konania zo strany okresného súdu podľa názoru ústavného súdu bez významnejších priet'ahov, a preto nezakladá reálnu možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Až pokračujúca nečinnosť okresného súdu v pre sťažovateľa významnej veci by eventuálne mohla spôsobiť porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo však ústavný súd v súčasnom období nemôže posúdiť.

18. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu sťažnosti, vyhodnotil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 19 P 55/2015 zatiaľ nedošlo k takej intenzite zásahu do práva

sťažovateľa, ktorá by zodpovedala ústavno-relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na základe uvedeného a vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného pod sp. zn. 19 P 55/2015 (1 rok a 4 mesiace) ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde i z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

20. Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci v závere zdôrazňuje, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prietáhom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016